

קריאת אגרת שלום ודברים אחרים שבת - שיעור 133

- 1) Reading a letter 2) signs 3) newspaper 4) catalogue 5) telephone directory
6) circulars & fliers 7) textbooks 8) professional literature

I. קריאת אגרות של שאלת שלום בשבת (שבת קט"ז: קמ"ט.)

(א) עיין בשו"ע (ש"ז - י"ג - י"ד) שטרי הדיוטות דהיינו שטרי חובות וחשבונות אסור לקרותם ואפילו לעיין בשבת בלא קריאה אסור וטעם הדבר הובא במ"ב (ס"ק נ"ח) בשם י"א (הרא"ש) משום ממצוא חפצך ודבר דבר (ישעי' נ"ח - י"ג) וי"א (הרמב"ם כ"ג - י"ט) משום שמא ימחוק ועיין בערוך השלחן (ש"ז - ג) דקריאת השטר בפה אסור משום ממצוא חפצך ודבר דבר אבל קריאה בלב אסור רק מטעם שמא ימחוק ולכן יש נפ"מ בין הטעמים. אבל הפמ"ג (נ"ח ס"ק י"ט) כתב דהרהור נכלל באיסור ממצוא חפצך וכן כתב הכף החיים (אות ז') בשם הגהות הלבוש וכן משמע מהב"ח (ודלא כערוך השלחן) דרק הרהור בלא עיון בכתב מותר

(ב) והוא הדין אגרות של שאלת שלום אסור משום דמיחלף בשטרי הדיוטות וזה שיטת רש"י (שבת קט"ז: ד"ה "שטרי הדיוטות") אבל בתוספות (ד"ה "וכ"ש") כתב וז"ל דלא קרי שטרי הדיוטות אלא שטרי חובות וכיוצא בהן אבל אגרות שרי וכן נהגו העולם. והשו"ע (ש"ז - י"ג - י"ד) התיר לעיין באגרות אם אינו יודע מה כתב בה אבל לקרות אסור. וטעם ההיתר משום דשמא יש בה דבר שהוא צורך הגוף (ע"ש במ"ב) ומכתבים שבהם דברי תורה מותר לקוראם בשבת וביו"ט אף אם הגיעו לידו מבעוד יום (מאירי שבת קמ"ט ודרכי משה ס"ק ז')

(ג) אגרת שהגיעה בע"ש או שכבר קראה פעם אחת בשבת אין לקרותה עוד בשבת (דעת תורה ש"ז - י"ד) ועיין בשש"כ (כ"ט - ה"ט) דלא ימסור אותה לאיש אחר שהוא יקרא ואם מקפיד על האגרת לא לצור בה צלוחית היא נעשית מוקצה באמצע השבת וצריך להניח מיד ומי שקיבל מתנה ומצורף כרטיס ברכה ועליו שם השולח אסור לקוראו (ש"ס בשש"כ) וע"ע בט"ז (ס"ק י"ח) וילקוט יוסף (דף קט"ז) שהביאו דעת המקילים ט"ז כהרמב"ם

(ד) עיין בספר טלטולי שבת (דף ז') שהובא בשם רב משה וז"ל אותם הנוהגים לחומרא כשיטת המחמירים שאין לקרות אגרת שלום בשבת הוה ליה מוקצה אבל להנוהגים כשיטת הפוסקים דקוראים אגרת שלום לא הוה מוקצה ומשמע מכל זה דאפשר דיש מקום לסמוך על שיטת התוספות שמקיל בקריאת אגרות בשבת ועוד כתב שם בשם רב משה ובמדינה זו שאיכא טעלעפאן כמעט בכל בית אין לחוש לדבר נחוץ הגוף ממש ואסור לקרות ולטלטל אף לאגרות שמתוך התחום וכ"ש שמחוץ לתחום ולכן האגרת חל עליו שם מוקצה ועיין באג"מ (ד - סוף ע"ז) ובאג"מ (ה - כ"ז - ח)

(ה) ושם (דף י"ג) כתב בשם הגרש"ז אויערבך דאפילו בזמננו שיש טעלעפאן נראה דמ"מ יתכן שיש באגרת דבר שיהנה מזה בו ביום ולכן יכול לקרותו ואינו מוקצה ועיין דעת תורה (ש"ז - ט"ו)

למעשה) אם יש דברי תורה בתוך האגרת או אפשר למצוא שם ד"ת מותר לקרות האגרת ואם לאו צ"ע אם מותר לקרות אגרת שאילת שלום בשבת או ביו"ט ולדעת רב משה הוה מוקצה (עיין שש"כ כ"ט - מ"ה) מ"מ יש ספק ספיקא להקל (כ) אולי הלכה כהרמב"ם דהאיסור רק משום שמא ימחוק ואת"ל משום שטרי הדיוטות (כ) שמא הלכתא כהחתמ"ס

II. אם מותר לקרוא מודעת אשר בלוח המודעות כשאין חשש של קריאה בעניני מסחר

(א) עיין בשו"ע (ש"ז - ט"ו) דכותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות או דיוקנאות של בני אדם וכותבים זו צורת פלוני אסור לקרות בו בשבת משום שמא יקרא בשטרי הדיוטות ועיין בקצות השלחן (סימן ק"ז אות מ) שכתב דמותר לקרות כתב שעל הפרוכת משום דהכתב שעליו בכלל קדושת הפרוכת ולא יבוא למיחלף דבר שיש בו קדושה לשטרי הדיוטות של

חולין. ועיין בשש"כ (כ"ט הטרה ק"ט) שכתב שהגרש"ז אויערבך סבר שיש לאסור קריאת הכתב שעל הפרוכת משום דיש סוכרים דאסור גם קריאת כתבי הקודש גזירה אטו שטרי הדיוטות ונהי דלא קי"ל הכי אבל מנין להקל עד כדי כך וצ"ע

(ב) ומודעות אשר בלוח המודעות לכאורה יש להתיר משום דהכלל הוא דכל מה שאסור רק בשבת ולא בחול משום מושב לצים אז מותר אם עונג הוא לו ולכן מליצות ומשלים של שיחת חולין ודברי חשק וספרי מלחמות אסור לקרות בהם בשבת ואף בחול אסור משום מושב לצים (שו"ע ע"ז - ט"ז) וכן כותל או וילון שיש בו צורות חיות משונות אבל פרוכת ומודעות מותר דאינם אסורים בחול משום מושב לצים (דעת תורה ע"ז - ט"ו) ועצ"ע מכתב זימון (סעיף י"ז)

III. קריאת עיתונים בשבת עיין בספר פסקי תשובות (דף ק"ו) שנחלקים ענין זה לג' סוגים

(א) עתונים שיש בהם רק חדשות בלי עניני משא ומתן יש מתירים לקרותם שאינם בכלל שטרי הדיוטות (עיין שאילת יעבץ סימן קס"ז) וגם איכא עונג וצרכי הגוף וצער למנוע בפרט הרגיל לקרותן ויש כותבים שטוב להחמיר דלפעמים מצטער משמועה לא טובה ובשבת אסור לספר דברים של צער (קצות השלחן ק"ז - ס"ק מ"ג)

(ב) אם יש בעיתון מאמרים מועדות בעניני משא ומתן יש איסור אף בלא לקרוא עניני המשא ומתן משום סחור סחור לא תקרב ובפרט לסוחרים שעיקר עיונם בעיתון בשביל זה (שאלת יעבץ ע"ז) ועיין במ"ב (ע"ז - ס"ק ס"ג) דהשבות יעקב מיקל בזה אבל הרבה אחרונים אוסרים מפני שיש בהם ידיעות מעניני משא ומתן

(ג) עיתונים שיש בהם עמודים מיוחדים לעניני משא ומתן ועמודים מיוחדים לדברי תורה יש להתיר לקרוא את עמודי הדברי תורה (שש"כ כ"ט - מ"ו בשם דעת תורה)

Strictly speaking it is permissible to read about current events in a newspaper, nevertheless it is forbidden to read such items as business news, advertisements containing offers of sale or purchase, or employment, or stock listings, real estate listings, classified ads, etc.

IV. עוד הערות לענין קריאה בשבת

(א) אם מותר לעיין בסירז קטלוג וכדומה רק לשם תענוג והנאה ואין בדעתו כלל לקנות מחפצים אלו הנמכרים עיין בספר טלטולי שבת (דף 138) שהשיב לו רב משה דהוה ליה כלי שמלאכתו לאיסור כיון דעשויים ומיועדים הם למסחר וע"ע (ע"ז דף י"ז) בשם הגרש"ז אויערבך דלתענוג והנאה חשיב כצורך גופו וצ"ע דאם כן הכל מותר אפילו שטרי הדיוטות ועיין באג"מ (ה - כ"ז - ט"ז)

(ב) Telephone Directory - הוא בכלל כלי שמלאכתו לאיסור ואם בא לחפש בו כתובת לצורך שבת מותר (שש"כ כ - י"ז) וגם רב משה יכול להסכים לזה

(ג) Advertising Circulars and Fliers - ניירות אלו הוה ליה מוקצה ולית להו שם כלי כיון דדרך בני אדם הוא לזרוק ניירות אלו (ספר טלטולי שבת דף ז בשם רב משה)

(ד) Textbooks - עיין בשו"ע (ע"ז - י"ז) דאסור ללמוד בשבת זולת בדברי תורה ואפילו בספרי חכמות אסור ויש מי שמתיר (הרשב"א) ועיין במ"ב (ס"ק - ס"ה) וכן נוהגין להקל וכתב בא"ר דירא שמים ראוי להחמיר כי הרמב"ם והר"ן אוסרים

(ה) אסור Professional literature dealing with ones own occupation is (שש"כ כ"ט הטרה קי"ט משום ממצוא חפצך)